

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETESI ÁR:		Felelős szerkesztő:	Kiadótulajdonos:	Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket
Egész évre . . . 12 kor.	Negyedévre . . . 3 kor.	BITTERMANN SÁNDOR.	BITTERMANN NÁNDOR.	a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
Félévre 6 kor.	Egyes szám ára 20 fillér.			MEGJELEN MINDEN KEDDEN ES PENTEKEN.

Mayer Béla v. püspök alapítványa.

Még élénk emlékezetünkben van azon lélekemelő látvány, mikor az őszi tanitógyűlés tagjai testületileg jelentek meg Mayer Béla káptalani helynök, főtanfelügyelőnél, városunk nagyszülötténél, hogy köszönetet mondjanak neki azon nagylelkű alapítványért, mellyel 80,000 koronát tett le a szegény tanítók alapja javára. A napokban újabb tanujelét adta, hogy mennyire szívében viseli a tanítók érdekeit.

A napokban Berauer József, a Tanítók Háza vezetője előtt kijelentette, hogy 25000 koronát szánt a nevezett intézmény fejlesztésére. Ezen összeggel a Tanítók Háza képes lesz hivatását továbbra is betölteni. Minden üres dícsérő szó helyett leközzöljük az alapítványlevelet, mely önmagában a legszebb dícséret:

A kalocsai Tanítók Háza tekintetes felügyelő-bizottságának

Kalocsa.

Sokat olvastam a társadalom mai jogrendjét fenyegető szocializmus kérdésének mikénti megoldásáról. Megvalom, a sok tanulmányozásból nem lettem okosabbá s most is azt tartom, miről azelőtt is meg voltam győződve, hogy a szociális kérdést csakis a ker. szeretet alapján lehet és kell is rendeznünk, ha a társadalmat rémjeitől meg akarjuk menteni. Oly föladat ez, melynek sikeres megoldása csak úgy remélhető, ha egy kéz sem marad tetlen a ker. szeretet követelményeinek teljesítésében.

A szeretetről nem beszélni, szóno-
kolni, irni, hanem azt a magunk hatáskörében is Istenadta erőnkkel tényleg gyakorolni kell.

Akinek a jó Isten többet adott, mint amennyi elég, fordítsa a feleslegest — szegény embertársának észszerű segélyezésére, gyámolítására. Ha ezt a keresztény szeretetnek egyedül helyes fölfogását megértenék a gazdagok, a szociális kérdés akár 24 óra alatt elveszteni égető jellegét.

Innen-onnan már 25 éve lesz, hogy a kalocsai érseki megye kath. népiskoláinak tanfelügyelői gondozása föladatokat képezte. A sok öröm mellett kijutott a búból, a bánatból is bőségesen ezen negyedszázad alatt. Hálát adok Istennek, hogy az előbbire érdemesített, utóbbinak elviselésére pedig erőt adott. Sajnálattal kísérttem különösen azon súlyos anyagi gondokat, amelyekkel szegény tanítóink családi életükben küzködnek s gyermekeik jövője miatt is aggódni kénytelenek. A „nemzet napszamosai“ egyben a nemzet „mostoha gyermekei is!“ Forróbb vágyam nem volt, mint a tanítók sanyaru helyzetén erőmhez képest segíteni. Ők az egyháznak legelső munkatársai és bizonyos, hogy a népiskolai tanszéken ülnek azon férfiak, kiknek ker. szellemben való működésétől remélhetjük egyedül a templomi szószék fölszólalásainak hatályosságát, az onnan elvetett magnak bő termését. Papnak és tanítónak egy szívnak, egy léleknek kell lenniök s mi sem biztosítja inkább közös hivatásuknak áldásos sikerét, mint egymásnak kölcsönös megbecsülése, szeretetteljes együttérzése.

A jó Isten nekem sokkal többet adott, mint amennyit megérdemeltem, kétségtelenül többet, mint amennyire szükségem van. A fölösleget szívesen osztom meg egyházunknak szegény munkatársaival, hadd lássák: hogy az egyház őket édes testvéreinek tekinti.

Szándékom a kalocsai Tanítók Házának jobb szárnyát öt ablak erejéig azon arányban kiépíttetni, mint az eredetileg tervezve volt, hogy ott minél több főegyházmegyei kath. tanítónak gyermekei részesülhessenek azon kezdettől fogva áldásosan működő intézet jótéteményeiben. Ezen kiépítendő jobb szárnyának összes költségeit, beleértve a fölszerelési költségeit is egészen a magaméból fogom födőzni.

Boldog volnék, ha láthatnám, hogy ezen áldozattal sikerült a főegyházmegyei kath. tanítóknak ismét fölkelteni azt a nemes lelkesedést, mellyel kezdetben a Tanítók Házának érdekeit föl-

karolták s épületes versengéssel saját áldozatkészségükről is örvendetes tanubizonyosságot tettek. Megszűnnének ezzel azon megszégyenítő panaszok, amelyek szerint a tanítók maguk legkevesebbet törődnek saját érdekeik előmozdításával.

A mostani érseki széküresedés arra készítet, hogy ebbeli elhatározásomat közvetlenül a Tanítók Házának i. t. Felügyelő Bizottságával közöljem s egyben bizalmasan fölkérjem, hogy az építés vezetésének gondjait magára vállalni sziveskedjék és erről előzetesen a Ft. Főkáptalannak is jelentést tegyen, mert úgy hiszem, hogy ezen legfőbb egyházmegyei Testület tudta és beleegyezése nélkül most, midőn Főpásztort nélkülözünk, tervem valóításába nem bocsátkozhatom, önmagától értetik, hogy a Ft. Főkáptalannak, nemkülönben az i. t. Felügyelő Bizottságnak észrevételei, annak kikötései komoly megfontolásomnak tárgyát fogják képezni és csak örvendeni fogok, ha hogy egyetértő eljárással biztosítást nyer régi szándékomnak minél gyorsabb valóítása.

Fogadja az i. t. Felügyelő Bizottság megkülönböztetett tiszteletem nyilvánítását, mellyel vagyok

Kalocsán, 1905. június 25.

a. szolgálja:
Mayer Béla.

Dr. Krónits István és társainak felebbezése.

Zombor város törvényhatósági bizottsága június hó 3-án tartott közgyűlésében, mint annak idején lapunk is közzétette, tárgyalta a helybeli felekezeti elemi iskolák segélyezésének fel-emelését s a gör. kel. elemi iskolákét nem olyan mértékben emelte, mint a gör. kel. iskolaszék, illetőleg a g. kel. hitközség választmánya óhajtotta. Dr. Krónits István és társai, mint a városi törvényhatósági bizottságnak gör. kel. vallásu tagjai, sérelmesnek találták felekezetükre a közgyűlés határozatát és felebbezéssel éltek ellene. Kérésükre egész terjedelmében közöljük ugyan felebbezésüket, de azzal a fentartással,

hogy érvelésükkel nem értünk egyet vagy legalább nem mindenben.

A felelkezés következőképen hangzik:

Tek. városi tanács!

Zombor sz. kir. város törvényhatósági bizottságának folyó hó 3-án tartott ülésében a helybeli felekezeti népiskolák fenntartására a város közpénztárából adott évi segélyösszegek felemelése tárgyában 112. kgy. szám alatt hozott határozata ellen felelkezéssel élünk a következő indokokból.

Sérelmes reánk nézve ezen határozat egész terjedelmében azért, mert a fennálló felekezeti népiskolák között a segélyösszeget nem osztják meg igazságos arányban, hanem a helyi viszonyokhoz képest meg nem felelő, igazságtalan és méltánytalan kules alapján a róm. kath. iskoláknak segélyösszegét 8400 koronával emeli fel, a gör. kel. iskoláknak pedig csak alamizsnát juttat évi 1107 korona összeg alakjában.

Az 1868. évi XXXVIII. t. c. 25. §-a parancsolólag kimondja, hogy amely község ezen t. c. életbeléptetése után is a saját vagyónából és jövedelméből óhajtja a hitfelekezeti iskolákat továbbra is fenntartani, ezt teheti ugyan, „de ilyen esetben a segélyezés a különböző hitfelekezeti iskolák közt igazságos arányban osztandó meg.“

A község tehát hivatalból tartozik az igazságos aránykulcsot megállapítani, hivatalból tartozik mindazokat az adatokat és bizonyítékokat beszerezni, mindazokat a körülményeket figyelembe venni, a melyek a segélyösszeg igazságos aránybani megoszthatóságára vonatkoznak és semmi esetben sem áll jogában az egyik hitfelekezet iskoláival szemben a segélyezés felemelést megtagadni csak azon indok alapján, mert az illető hitfelekezet képviselősege kérvényét esetleg hiányosan szerelte fel, avagy mert kérelmét elég plasztikusan megindokolni nem tudta, vagy nem akarta.

A fentidézett törvénynek parancsoló rendelkezéséből folyik, hogy ha a község az egyik hitfelekezet iskoláját segélyben részesíti, ugy segélyben kell részesítenie igazságos arányban a többi hitfelekezet iskoláit is, tekintet nélkül arra, hogy eme többi hitfelekezetek kérelmezték-e egyáltalában s ha igen, hogyan és mily irányban kérelmezték a segélyezést?

Tudta és belátta ezt Zombor szab. kir. város törvényhatósága is és midőn a helybeli róm. kath. iskolaszék 20238/1902. sz. a. iktatott kérvényében segélyösszegének felemelését kérte, a törvényhatósági bizottság 9152. szám alatt meghozott határozatában kiadta azt a tanácsnak illetve a kiküldött külön bizottságnak azon határozott utasítással, hogy ezen kérvény tárgyalás alá vételével ne csak a róm. kath. iskolák segélyezése tárgyában, hanem a többi vallásfelekezetek iskolai segélyének felemelése tárgyában is hozza meg indokolt indítványát, dacára, hogy az időben a többi hitfelekezet a segély felemelését még nem kérte.

A jelen ügy elbírálásánál az egyedüli döntő momentum az, vajjon az adott körülmények között mi az igazságos arány?

Egyedül ennek a megállapítására kellett volna a kiküldött bizottságnak törekednie s ha ezt megállapította, ezen aránynak megfelelőleg kellett volna a különböző hitfelekezeti iskolák segélyösszegét meghatározni, tekintet nélkül arra, hogy mit és mennyit kér egyik vagy a másik hitfelekezet és tekintet nélkül arra, hogy a kérelmet miként tudta az egyik

vagy a másik hitfelekezet megindokolni. Az a körülmény tehát, hogy a gör. kel. iskolaszék 3 kérvényt, a gör. kel. hitközség választmánya pedig 1 kérvényt adott be, mind megannyit különböző petitummal és esetleg hiányosan felszerelve, legkevésbé sem szolgálhat indokul arra, hogy a kiküldött külön bizottság lerázza magáról azt a kötelezettséget, hogy a segélyezés igazságos arányának megállapításához szükséges összes adatokat az egyes hitfelekezetek kérvényeitől teljesen függetlenül, hivatalból szerezzék be és legkevésbé sem szolgálhat alapul arra, hogy a törvényhatósági bizottság most már megvonja ezen hitközség iskoláitól a segélyösszegnek azt a nagyságát, amely őket különben a törvényparancsolta igazságos arány szerint feltétlenül megilletné.

Ha az egyik hitfelekezet képviselősege kérelmét vagy nem tudja, vagy nem képes szabatosan előterjeszteni és megindokolni, ez csak az illető hitközségre vethet bizonyos fényt, de semmi esetre sem szolgálhat indokul arra, hogy az iskolát fenntartó törvényhatóság a törvény által reá rótt kötelezettség alól kibujjon és mellőzze azt az igazságos arányt, a melyet a törvény szavai szerint a különböző hitfelekezeti iskolák segélyezése körül mindig megtartania kell. Különben a való tényállás felderítése végett elő kell adnunk, hogy az a három kérvény, amely a gör. kel. iskolaszék által benyújtott, tulajdonképpen nem is áll a jelen ügyvel kapcsolatban. Ugyanis a dolog abban áll, hogy midőn a gör. kel. tanítók fizetésemelést kértek, az iskolaszék kérelmüket pártoló véleményével az iskolát fenntartó városhoz tette át, megjelölve azt is, hogy mennyi pénzüsszegről volna szükség, hogy a tanítók kérelme teljesíthető legyen.

Midőn az állami tanfelügyelőség utasította a helybeli gör. kel. hitközséget, hogy új tanítói állásokat szervezzen, illetve új iskolákat állítson fel, a gör. kel. iskolaszék ismét csak bejelentette ezt az iskolát fenntartó városi hatóságnak azzal, hogy ezen meghagyás teljesítéséhez mennyi pénzre volna szükség. Ezek a kérvények tehát az iskolaszéknek egyes esetekben az iskolafenntartó városi hatósághoz intézett jelentései és kérelmei. Ezekről a kérvényekről az iskolaszék nem is gondolta, hogy azokat a kvóta-bizottság magához fogja venni, hogy azokat az iskolai segélyösszeg felemelése ügyében hozzá intézett kérelmeknek fogja minősíteni és hogy azokból bizonyos ellenmondásokat, bizonyos indokolatlanságokat fog kiolvasni. Mikor ezek a kérvények mint egyes, egymással össze nem függő tényeknek köteleességszerű bejelentései a tanácshoz beadattak, akkor az iskolaszék nem is tudta, hogy a kvóta-bizottság ki van küldve és hogy működését megkezdette. A kiküldött kvóta-bizottság határozott mulasztást követett el akkor, a mikor a gör. kel. hitközséget fel sem szólította, hogy a segélyösszeg felemelése tárgyában nyilatkozzék és a szükségletekre vonatkozó adatokat terjessze be. A gör. kel. hitközségnek nem is volt tudomása a kvóta-bizottság kiküldetéséről. Erről csak privát uton későn értesült és ekkor adta be a 17620/1903. sz. alatt iktatott kérvényét, amely azonban a bizottság által mint később beadott figyelembe sem vétetett.

Ennyit tartottunk szükségesnek megemlíteni annak illusztrálására, hogy nem a gör. kel. hitközséget terheli a felületesség és az ellenmondás vádja, hanem hogy a kvóta-bizott-

ság indokolatlanul mostoha bánásmódja az oka annak, hogy a gör. kel. hitközség nem is értesített a bizottsági munkálatokról, hogy az nem is szólított fel, hogy összes iskolai szükségleteit jelentse be, s hogy viszont a gör. kel. iskolaszéknek egyes esetre vonatkozó bejelentései a kvóta-bizottsághoz intézett majd így, majd amugy változtatott kérvényeknek lettek minősítve.

Nem a gör. kel. hitközség által beterjesztett adatok tehát a megbízhatatlanok, hanem a kvóta bizottság munkálata és eljárása hívja ki a bizalmatlanságot.

A törvényhatósági bizottság határozatában a népesedés számaránya alapján lett az iskolai segélyösszeg az egyes hitfelekezetek iskolái között felosztva. Indokul az vétetett, hogy nálunk az iskolai segély állítólag eddig is a népesedés számaránya szerint lett felosztva s hogy a felsőbb hatóságok: a minisztérium és a közigazgatási bíróság már elvben kimondták, hogy a különböző hitfelekezeti iskolák segélyezésének igazságos arányát a népesedés számaránya adja meg. Nézetünk szerint ezen indokoknak egyetlen egyike sem állhat meg.

Hogy nálunk Zomborban a népiskolák közötti segélyösszeg a népesség számaránya szerint osztott volna fel mindenkoron, egyszerűen nem áll. Csakis első ízben és csakis egyetlen egyszer 1870. évben vétetett alapul a népesedés számaránya. Azóta azonban ezen alaptól eltérve, a helybeli tényleges viszonyoknak, a szükségletnek és a népnevelési igényeknek figyelembe vételével más kules alapján lett a segélyösszeg meghatározva. Hivatkozunk az iratoknál elfekvő, Zombor város és a helybeli gör. kel. hitközség között 1889. évi június 23-án kötött szerződés III. pontjára, amelynek szó szerinti szövegéből kitűnik, hogy a segélyösszeg felemelése „nem a hitfelekezet lélekszámának szaporodásán nyugvó jögalapon, hanem ezen hitfelekezet egyéb nevelési igényeire figyelemmel történt.“ Az az indok tehát, hogy az iskolai segélyösszeg eddig is mindig a népesség számaránya szerint lett meghatározva, egyszerűen megdől.

Feltéve, hogy vannak olyan felsőbb hatósági határozatok, amelyekben kimondott, hogy a különböző hitfelekezetek iskolái között a segélyösszeg a népesség számaránya szerint osztandó meg, igen természetes, hogy ezek a határozatok csakis az ott adott esetekre vonatkozhatnak, csakis az ott adott esetekben lehetnek helyesek; igazságosak és méltányosak, de semmi esetre sem szolgálhatnak indokul arra, hogy most már nálunk is ezen az alapon keresik a kérdés igazságos megoldását, holott nálunk egész mások a nevelési igények, mások az iskolák szükségletei s más az iskolára szoruló, az iskolát joggal követelő tanköteles gyermekek számának a viszonya a népesedés számához képest.

Falun, — elhisszük, hogy a népesedés számaránya ugyanaz, mint a tanköteles gyermekek számaránya. Ott nincs katonaság, nincs vidékről beözönlött cselédség, nincsenek kereskedő és iparos segédek, ott tehát az egyes hitfelekezetek általános népesedési számaránya ugyanaz lehet, mint az iskolára szoruló gyermekek számaránya. Nálunk azonban ezen kettőnek aránya nem egyenlő.

A városi élet természete hozza magával, hogy nagyszámban vonja magához az idegen elemet, akik részint kenyérkereset céljából, részint a magasabb szakkiképzés

céljából keresik fel a pezsgőbb és fejlettebb városi életet. Ezek a városi népesedés számát nagyban emelik anélkül, hogy ezen emelkedésnek a népiskolákra bármiféle befolyása volna s anélkül, hogy a népesedésben ekként támadt szaporulat a népiskolát igénybe venni akarná és arra reá szorulna.

A besorozott katona, a sok szolgáló eseléd, kereskedő és iparossegéd, gimnáziumi és kereskedelmi iskolai tanuló stb. emeli ugyan Zombor város lakosainak számát, de nem veszi igénybe a népiskolák áldását, így nagyon elhibázott dolog volna, ha nálunk is a népiskolák segélyezésének összegét azoknak számához képest határozónak meg, akik csak átmenőleg vannak itt Zomborban család nélkül, akik rövid idő múlva innen el fognak menni, helyet engedve újabb ilyen család nélküli jövevényeknek, s akiknek a népiskolákhoz abszolúte semmi közük. Nem tudjuk mi azt megérteni, hogy mikor népiskolákról, mikor népnevelési célokra fordítandó pénzösszegekről van szó, hogy akkor ne azoknak a számát vegyük elsősorban és kizárólag tekintetbe, akikre ezt a pénzt el akarjuk költeni, akiket a népnevelés áldásaiban részesíteni nemcsak szándékunk, de morális és törvényes kötelességünk is, hanem hogy akkor a nyújtandó segélyösszeg nagyságának meghatározásánál olyanokat is vegyünk számításba, akiket a véletlen, avagy a kenyérkereset ösztöne hozott ide rövid időre köznék s akiknek egyetlen egyike sem szorult rá a népiskolára, hanem akik ahogy jöttek, úgy el is fognak menni anélkül, hogy a népiskolákra szánt pénzösszeg egy fillérje is ő reájuk lenne elkölve.

A városi élet sajátossága tehát egyenesen kizárja azt, hogy népiskolai kérdésekben az általános népesedési számarányt vegyük tekintetbe. Itt nálunk csakis ezeknek a számaránya adhatja meg a különböző hitfelekezetek iskolai segélyösszeg megosztásának igazságos kulcsát.

Ha őszintén és igazán akarjuk szolgálni a népnevelés ügyét, úgy arra kell törekednünk, hogy minden tanköteles gyermek tényleg beiskoláztassék s hogy annyi tanerő alkalmaztassék, hogy minden beiskolázott gyermek alapos nevelést nyerjen. Különben ezt és ennyit megtenni az iskolafentartóknak törvényelőírta kötelessége is. Mert ha megkívánjuk a szülőktől, hogy tanköteles gyermekét iskolába küldje; ha megbüntetjük azt a szülőt és azt a gyermeket, aki az iskolát kerüli, úgy viszont az iskolafentartóktól is megkövetelhetjük, hogy annyi iskolát állítsanak fel és annyi tanerőt alkalmazzanak, vagyis annyit költsenek a népnevelésre, amennyire a tanköteles gyermekeknek szükségük van. A tanköteles gyermekek számának emelkedésével vagy apadásával emelkednek vagy apadnak az iskolai szükségletek is s így az iskolákra fordítandó pénzösszeg meghatározásának legbiztosabb, legmegbízhatóbb és legközvetlenebb alapját a tanköteles gyermekek száma adja meg.

Semmikép sem helyeselhető dolog tehát, hogy a segélyösszeg kiszámításánál egyszerűen mellőzzük azt az alapot, amely a legközvetlenebb s legbiztosabb és olyan alapokra fektessük számításunkat, amelyből csak többé-kevésbé valószínű következtetéseket lehet vonni és amelyből csak közvetve kombináció útján számíthatjuk ki a szükségletek mennyiségét.

Midőn mi a kiküldött külön bizottságban és később a törvényhatóságban is azt

kértük, hogy a tanköteles gyermekek arányához képest állapíttassék meg a segélyösszeg mikénti megosztása, ez ellen csak egyetlenegy indokot tudtak az ellenvélemlényen lévők felhozni és pedig azt, hogy a tanköteles gyermekek lajstroma hiányos, felületes és nem megbízható. Hát hogy ez az összeírás lajstrom mint emberi mű nem tökéletes, azt tudjuk és elhiszük. De hogy az olyan rossz és olyan hasznavehetetlen, hogy azt számításunk alapjául elfogadni nem lehet, azt mi koncedálni és elhinni nem tudjuk. Hiszen ezt a lajstromot helyesnek és kifogástalannak fogadták el úgy az iskolaszékek, mint a városi tanács és a kir. tanfelügyelőség. Ezen lajstromok alapján vezetett az iskolai adminisztráció, ezen lajstromok alapján lettek a gyermekek beiskolázva, ezen lajstromok alapján lettek a szülők felelősségre vonva, ezen lajstromok alapján gyakorolta a kir. tanfelügyelőség ellenőrzési jogát s ezen lajstromok ellen soha senkinek semmiféle kifogása és panasa nem volt s így csakugyan érthetetlen dolog, hogy lehet most egyszerre azt konstatálni ezekről, hogy azok botrányosan rosszak és hasznavehetetlenek. Avagy úgy áll a dolog, hogy ezen összeírás lajstromok kisebb hibájuk mellett is teljesen megfelelők s csak akkor válnak hasznavehetetlenné, amikor a gör. keleti népiskolák jogos igényeit bizonyítják és mikor nagyon is világosan beszélő számadatokkal igazolják, hogy a gör. keleti népiskolák szükséglete megkívánja a segélyösszeg emelését?

De feltéve, hogy rosszak az egyik évről készített lajstromok, ez még nem lehet indok arra, hogy most már mellőzzük a segélyezés igazságos arányának egyedül biztos alapját. Mert mi határozottan beleegyezőnk, hogyha az egyik évről készített lajstrom rossz, vegyük alapul az előző évit, ha az is rossz, vegyük a kétév előtít, ha az is rossz, vegyük az ideit, avagy készítettünk kellő felügyelet és ellenőrzés mellett új összeírást, vagy vegyük alapul az állami statisztikai adatokat.

Alapos és elfogadható indokot tehát arra, hogy ne a tanköteles gyermekek száma vétessék egy olyan számításon alapul, amelynek épen az a célja, hogy ezeknek a jövőjét, sorsát és az életbeni boldogulását biztosítsuk — találni nem lehet. Különben, hogy csakis a tanköteles gyermekek száma adhatja meg a segélyezés kérdéséhez az egyedül biztos és igazságos alapot, azt Zombor sz. kir. város törvényhatósága is elismerte a már fentebb hivatkozott és 1889. június 23-án kelt szerződés VI. pontjában. Ezen szerződési pontozatban szóról szóra az áll, hogy „Zombor sz. kir. város közönsége a g. keleti iskolák esetről-esetre beigazolt nagyobb szükségleteinek fedezéséről a szaporodott szükséglet mérvéhez képest mindenkor gondoskodni kész”, továbbá „fentartja magának a jogot, hogyha a tanköteles gyermekek száma és ennek folytán a tanosztályok is apadnának, a jelen szerződéssel megállapított járandóságot a költségek mérvéhez képest, aránylag le is csökkentse”. Most már csakugyan nem tudjuk megérteni, hogyha helyesnek, igazságosnak és egyedül reálisnak tartja a város azt, hogy a tanköteles gyermekek száma és a tanosztályok apadása képezze alapul a segélyösszeg megosztásának, vajjon miért nem tartja igazságosnak, helyesnek és reálisnak azt is, hogy a tanköteles gyermekek és ennek folytán a tanosztályok számának emelkedése képezze egy-

szersmind alapját a segélyezésösszeg felemelésének is.

Igaz, a kiküldött külön bizottság s ennek alapján az állandó választmány is, messés részrehajlatlanságában keresett s talált is egy 3-ik számítási alapot is, amely hogy, hogy nem, megint csak a kath. iskolák segélyezését teszi indokoltá. A tényleg iskolába járó gyermekek számából számította azt ki a külön bizottság, hogy a gör. keleti iskolákba fél annyi gyermek jár, mint a katolikus iskolákba s így a gör. keletiek még annyi segélyt sem érdemelnek, mint amennyit tényleg kapnak. Ha a kiküldött külön bizottság tagjai csak egy kissé is szívükön viselik a jövő nemzedék nevelési ügyét, úgy a tényleg iskolába járó gyermekek számára alapított indokuk csak szegényekre válik. Mert hogyha valaki abból a tényből, hogy a tanköteles gyermekek közül botrányosan kevés a tényleg iskolába járó gyermek, csakis azt tudja és akarja kiszámítani, hogy mennyi pénzre van a tényleg iskolába járóknak szüksége s nem akar segédkezet nyújtani arra, hogy ezen mindenképp sajnálatos, elítélendő és törvénytelen állapot megszüntetessék, úgy legkevésbé adta jelét igazságosságának, méltányosságának és a népnevelés iránti szeretetének.

Abból a tényből, hogy az iskolába a gyermekek kevés száma jár, dacára hogy nagy a tankötelessék száma, minden egyebet inkább lebet levezetni mint azt, amit a kvótá-bizottság megtett. Mert hogyha a tényleg iskolába járó gyermekek száma kicsi, úgy ennek vagy a szülők nembánomsága, vagy a felügyeleti hatóságok mulasztása és erélytelensége, vagy az iskolák hiánya az oka. Ha a szülők a hibásak, rá kell őket szorítani kötelességük teljesítésére a törvényes kényszereszközökkel; ha a hatóság az oka, meg kell szüntetni ezt a visszaélést; ha az iskolák hiánya az oka, pénzt kell adni, hogy kellő iskola felállíttassék és megfelelő tanerő alkalmaztassék. Mindenképpen tehát arra kell törekedni, hogy minden tanköteles gyermek részesüljön a népnevelés előnyeiben és semmi esetre sem lehet és szabad a segélyösszeg megtagadásával hozzájárulni, hogy ez a vizsaszás állapot továbbra is fenntartassék. Igaz, a gör. keleti iskolákba járó gyermekek száma felannyi mint a róm. kath. iskolákba járók száma, de ennek oka egyszerűen az, hogy nincs iskola s hogy három-négy szállás csoport mindenikének 100—120 gyermeke iskola hiányában haszontalan játékban kénytelen elfecsérelni a tanulásra szánt időt.

Ha más nem, úgy a külön bizottságnak éppen ez a tényleg iskolába járó gyermekekre fektetett érve teszi szükségessé és indokoltá a tanköteles gyermekek számának megállapítását. Hadd tünjék ki mi az oka a tényleg iskolába járó gyermekszám óriási különbségének s hadd tünjék ki, hogy ki s mi az oka annak, hogy nálunk a tankötelezettség csak üres frázis és hogy a törvénynek ide vonatkozó rendelkezései immár évtizedek óta végrehajthatlanok és mellőzvék.

A kiküldött külön bizottság úgy látszik mindenáron arra törekedett, hogy megakadályozza a gör. keleti népiskolák segélyének emelését. Mert csak ennek tudhatjuk be azt, hogy a helyett, hogy maga kereste volna az igazságos arány megállapításához szükséges adatokat, mindig csak hibákat keresett a gör. keleti hitközség által beterjesztett adatokban. Hogy álláspontját megindokolhassa s hogy a gör. keleti hitközség megfelelő segélyezését meg-

tagadhassa, többi között azt is konstata, hogy a gör. kel. hitközség által beterjesztett számadások nem helyesek, nem megbízhatók s nem mutatják fel a tényleges szükségleteket. A bizottság eme véleménye után indult az állandó választmány is s ezért tartjuk szükségesnek röviden kimutatni mennyire alaptalan és helytelen eme indoklás. A már többször hivatkozott 1889. június 23-án kelt szerződés IV. a), b) és c) pontjai alapján a gör. kel. hitközség évről-évre köteles az iskolák évi költségvetését és zárszámadását a város közönségének bemutatni s évről-évre köteles a népiskolák állapotáról tüzetes jelentést tenni, s egyszermind kimutatni azt is, hogy a megszavazott segélyösszeg kizárólag népiskolai célokra fordítatik. A gör. kel. hitközség ezen kötelezettségének 1889. év óta minden évben a legpontosabban eleget tett. Az általa beterjesztett költségvetések és zárszámadások a város közönsége által évről-évre, minden észrevétel és kifogás nélkül helybenhagyóan tudomásul vétettek. Ha már most nem eléggé pontosak és megbízhatók a hitközségi választmány jelen iratokhoz csatolt kérvényének adatai, vajjon miért nem vett magának a kiküldött külön választmány, az állandó választmány és a törvényhatósági bizottság annyi fáradságot, hogy a városi irattárban elfekvő és immár másfél évtizedre vonatkozó számadásokba beletekintsen s azokból állapítsa meg minden kétséget kizáró hiteles módon, hogy mennyire és mire is van szüksége a gör. kel. népiskoláknak.

A kiküldött külön bizottság és ennek alapján az állandó választmány azt is ráfogja a gör. kel. hitközségre, hogy az iskolai lakbérösszeget illetéktelenül számítja fel s ily módon jogtalanul nagyobb szükségletet mutat ki. Mindenekelőtt újból is hangsúlyoznunk kell, hogy immár 16 év óta állandóan szerepel a számadásokban a lakbér címén felszámított teherletel és az a város közönsége részéről évről-évre helyesköleg tudomásul vétett. Már ez okból sem engedhető meg, hogy most ezen tételnek a felszámítása egyszerűen kifogás alá vétessék. De eltekintve ettől, nem eshet kifogás alá ezen tétel már csak azért sem, mert a róm. kath. egyházközség sem részesíti iskoláit ingyenes lakásban s így nem követelhető a gör. kel. hitfelekezettől sem, hogy olyan előnyt adjon iskoláinak, a milyenben a másik hitfelekezet a saját iskoláit nem részesíti. Vagy ha azt kívánjuk a gör. kel. hitközségtől, hogy külön felügyelet álló és külön számadás tárgyát képező egyházi vagyonából az iskoláknak lakbérért fedezze, ám követeljük meg ugyanezt a róm. kath. hitközségtől is. Tegyük köteletségévé a róm. kath. hitközségnek is, hogy saját külön egyházi vagyonát képező épületeiben adjon ingyenes lakást az iskoláknak, az iskolaalaphoz tartozó vagyont pedig gyümölcsöztesse s jövedelmét fordítsa az iskolai szükségletekre.

Meglehet, hogy a gör. kel. iskoláknak ilyen ingyenes lakás mellett nem lenne szüksége a segélyemelésre, de annyi bizonyos, hogy ha a római katolikus hitfelekezet is a saját épületeiben ingyenes lakást adna az iskoláknak, hogy akkor a szabaddá vált iskolai alap jövedelme bőségesen fedezné a mai szükségleteket s nem volna szükség arra, hogy a város ezen iskolák segélyösszegét akár csak egy fillérrel is felemelje.

A lakbér kérdésében a való tényállás a következő: Mikor a város 1870-ben az addig fennállott iskolai alapot két egyenlő részre

felosztva kiadta a róm. kath. és gör. kel. hitközségeknek, a róm. kath. hitközség ezen pénzből felépítette a közp. népiskola épületét és ebbe helyezte el népiskoláit. A róm. kath. hitközség tehát az iskolaalpnak jövedelmét természetben fordítja a népnevelési célokra.

A gör. kel. hitközség a kapott iskolai alapot nem fektette be iskolaépületbe, hanem gyümölcsözőleg pénzügybe elhelyezvén, annak kamatait fordítja a népnevelési célokra. E tekintetben tehát mind a két hitközség egyenlően részesíti iskoláit segélyben. A különbség csak az, hogy a róm. kath. természetbeni szolgáltatás alakjában, a gör. kel. pedig készpénz alakjában fordítják az iskolai alap jövedelmét a népnevelési ügy támogatására. A róm. kath. hitközség az iskolai alap jövedelmén kívül egy fillérrel sem járul hozzá iskolai költségek fedezéséhez s így csakugyan érthetetlen előttünk, hogy miért kívánják meg a gör. kel. hitközségtől azt, hogy iskolai alapjának jövedelmén felül még a saját külön egyházi vagyonából is hozzájáruljon az iskolai költségek viseléséhez.

A gör. kel. hitközség számadásainak kifogásolását nem tartjuk helyén valónak azért sem, mert csakugyan furesa, hogy az egyik hitközség számadásaiban a legnagyobb szórásalapot keressük és véljük feltalálni a hibát, a másik hitközség számadásaiban pedig nem tudjuk, vagy nem akarjuk észrevenni még a legalaptalanabb és a legjogosulatlanabb felszámításokat sem. Avagy minek magyarázzuk a szigorú külön bizottság számadások felülvizsgálatához oly alaposan értő tagjainak azt az eljárását, hogy a gör. kel. hitközség számadásaiban helytelennek veszik a lakbér felszámítást, a róm. kath. hitközség számadásainál pedig egész természetesen, helyesnek és szabályszerűnek ismerik el azt, hogy az iskolákra fordított kiadások közé az egyházközségi jegyző és az egyházközségi ügyész fizetése is felvételre s hogy az egyházközség az iskolai alapnak a zombori takarékpénztárba elhelyezett tőke maradvány bruttó jövedelme után kezelési díj címén a jövedelem 10%-át számítja fel.

Hát így szoktak egyenlő mértékkel mérni? Hát igazságos az, méltányos az? helyén való az, hogy az egyik hitközségnek nem engedjük felszámítani még azt sem, ami az ő külön vagyonából tényleg elvonatott, a másiknak pedig megengedjük még azt is, hogy az iskolai pénzen nyereszkeskedjék s 10%-os kezelési díjakat számítson fel semmiért. Mert hisz kezelésnek csak nem minősíthető az, hogy a pénztárnok minden évnegyedben vagy minden hónapban elfárad a takarékpénztárba és felveszi az esedékes kamatokat?!

Az eddig előadottakból kitűnik, hogy nem lehet semmiféle elfogadható indokot találni arra, hogy a g. kel. hitközség választmányának kérvénye mellőztessék s hogy megtagadtassék a gör. kel. népiskoláktól a segélynek az a mérv, amely őket a törvény által hangoztatott igazságos arány szerint megilleti. Nem menthető a g. kel. népiskolákkal szemben tanúsított mostohaság azzal sem, hogy hiszen a törvényhatósági bizottság méltányosságából évi 1107 koronát mégis megszavazott. Ha valakit igazság szerint 10000 kor. illet meg és a hatalmasabb, az erősebb tőle ezt elveszi és csak 1000 koronát juttat neki, akkor ezt közönséges nyelven nem szokták méltányosságnak nevezni, hanem a legenyhébb módon is kifejezve a valót,

erőszakosságnak, igazságtalanságnak és jogtalanságnak.

Az előadottakból az is kitűnik, hogy nem lévén ok az elutasításra, az igazságos arány megállapítását kellett volna célul kitűzni s hogy ezt az arányt csakis a tanköteles gyermekek számának alapján kellett volna keresni és lehetett volna megtalálni. Itt is hangsúlyozni óhajtjuk azonban, hogy a tanköteles gyermekek száma csakis az aránykules alapját adhatja meg s hogy az igazságos arány végleges megállapításánál okvetlenül figyelembe lettek volna veendőek a tényleges szükségletek is.

Mert nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt a köztudomású tény, hogy a róm. kath. lakosság zöme a városban együtt lakik, így a gyermekeknek egy központi iskolába gyűjtése lehetséges, míg a g. kel. lakosság tulnyomó része a várostól és egymástól messze fekvő, elkülönített szállás csoportokban lakik, úgy hogy majdnem minden szállás csoport részére külön-külön iskola állítandó fel, ami igen természetesen tetemes költségtöbbletet okoz. Erre a ténykörményre már csak azért is figyelemmel kellett volna lenniök s ennek alapján az iskoláknak a szállásokon való felállítását már csak azért is elő kellett volna mozdítanunk, mert a legnagyobb foku méltánytalanságnak kell tekintenünk azt, hogy míg egyrészt attól a szálláson lakó paraszt embertől is könyörtelenül behajtjuk az 50%-os pótdót, amiből fedezzük a városi ember kényelmére és szórakoztatására szolgáló színházi, aszfaltjárdai, villamvilágítási, parkozási, utcaöntözési stb. költségeket, addig másrészt ennek a szegény adózó szálláslakónak még azt sem akarjuk lehetővé tenni, hogy gyermekeit a legelemibb ismeretekre megtanítsa és a legalsóbb népiskolákba beiskolázza.

Mint hogy tehát Zombor város törvényhatósági bizottsága meghozott határozatánál mellőzte a tanköteles gyermekek számát és a tényleges szükségleteknek figyelembe vételét; minthogy sérelmes határozatát, helytelen és megbízhatlan alapon és a való tényeknek ferde megvilágítása mellett hozta meg, felebbezni vagyunk kénytelenek ezen határozat egész terjedelme ellen, miért is tisztelettel kérjük, hogy ezen felebbezésünket a vonatkozó összes iratok kapcsán a nagyméltóságú m. kir. belügyminisztériumhoz felterjeszteni sziveskedjék, hol is legmélyebb tisztelettel esedezőnk:

méltóztassék a sérelmes közgyűlési határozatot mint helytelen és megbízhatlan adatok alapján meghozottat egész terjedelmében megsemmisíteni, illetve feloldani és hatályon kívül helyezni és utasítani a város közönségét, hogy szerezze be a tanköteles gyermekek számát helyesen feltüntető összeírási lajstromot s ennek alapján a tanköteles gyermekek számához és a mutalkozó tényleges szükségletekhez képest határozza meg az iskolai segélyösszeg igazságos arányát s ezen szempontok figyelembevételével hozzon újabb határozatot.

H i r e k.

Előléptetés. Bodiu Mihály nagykallói állami gimnáziumi rendes tanárt a közoktatásügyi miniszter a VIII. fizetési osztály 3. fokozatába előléptette.

Helyettesítés. Latinovits Pál főispán Spanyol Józsefnek tanácsnokká történt megválasztása következtében megüresedett I. aljegyzői állásra Radács Lázár II. od. aljegyzőt helyettesítette.

Uj gazdasági intéző. Koczkar Ernő megválasztott városi gazdasági intéző és mértékhatóság a mai napon vette át hivatalát Józich Gyula volt gazdasági intézőtől. Józich Gyula városi levéltárnok ezzel átveszi új hivatalának vezetését.

Nászjelentés. Vettük a következő nászjelentést: Mihálovits Sándor és neje szül. Bayer Amália örömmel tudatják Idus leányuk eljegyzését Brauner Ferenc főgimnáziumi tanárral. Futak, 1905. július 26. — Brauner Ferenc és neje szül. Székelyudvarhelyi Téglassy Emma örömmel tudatják Ferenc fiuk eljegyzését Mihálovits Idussal. — Kolozsvár, 1905. július 26.

Zombor város tisztviselőinek határozata. A városi tisztviselők múlt hó 30-án elhatározták, hogy önként belegeyeznek, hogy az általuk fizetendő adókat fizetésükből levonják, de az adóhivatalba be nem szállítják; elhatározták továbbá, hogy nyugtáikat a kellő bélyeggel látják el.

A bács megyei függetlenségi párt augusztus első felében tartja alakuló ülését Szabadkán. Elnökké Fernbach Károly, ügyvezető alelnökké Mukics Simon van kizemelve.

Tisztújítás jóváhagyása. A közigazgatási bíróságtól tegnap érkezett le a döntés a tisztújító közgyűlésen történt választások ellen irányuló felekezésekre. A választások a közigazgatási bíróság részéről megerősítettek, kivéve az I. és II. aljegyzői állásra megválasztottak, kiknek a megkívántató minősítésük nem volt meg.

Az ügyvédi kamara köréből. A szabadkai ügyvédi kamara Perviz Sándor zombori ügyvédet elhalálása folytán az ügyvédekrol vezetett lajstromból törölte. Iródja részére gondnokul Poecskay Sándor zombori ügyvéd rendelgetett ki.

Eljegyzés. Fábian Ignác a zombori Korona gőzmalom könyvelője eljegyezte Gräff Ilonkát. Gräff Vince polgármester leányát.

Figyelmeztetés. Zombor város tanácsa — mint értesülünk — figyelmeztetést bocsájt ki a város adózó közönségéhez, hogy a pótdadók befizetését el ne mulassza, mert azok szigoruan behajtatnak.

Egy haladó község. Az Apatin mellett levő, 1600 lelket számláló Szilágyi telepes község a napokban tartott képviselőtestületi ülésében ezeket a nagyjelentőségű dolgokat határozta el: 1. artész kutató furat, 2. a postamesteri állás rendszeresítése iránt megteszi a szükséges lépéseket; 3. József főherceg szobrára nagyobb összeget adományoz, 4. az utcák neveit a haza jelesének neveivel jelöli meg, Szilágyi Dezső szobrának leleplezési ünnepélyére szükséges költségek fedezésére egyelőre 300 koronát szavaz meg.

Fogyasztási bérösszegek beszállítása. Zombor sz. kir. város tanácsa tegnap tartott ülésében elhatározta, hogy a fogyasztási bérösszegeket — mivel azokat adónak nem tekintik — az adóhivatalba hivatva beszállítja.

Vizsgálat a bajai tűz miatt. A temesvári posta- és távirálgazgatóság ki- rendeltsége a napokban ejtette meg a vizsgálatot a tűz keletkezésének okát illetőleg. A vizsgálat során megállapították, hogy a tűz keletkezése nem a villámcsapás következménye, mert ez esetben a tűz a táviróhivatalban tört volna ki, az összes készülékeket szétroncsolta volna. Minthogy azonban az összes biztosító berendezések teljes épségben maradtak, ki van zárva az, hogy a távirókezelőség részéről mulasztás fordulna fenn. A vizsgálat szerint a tüzet gondatlanság okozta.

Nyári vásár. Zenta város rendőrkapitányasága részéről közzétett hirdetmény szerint a legközelebbi országos vásár folyó évi augusztus hó 13. és 14-én lesz megtartva.

Öngyilkosság. Páuzos Sándor ómoraviai lakos múlt hó 25-én este 7-8 óra órá között felesége távollétében háza udvarában levő felszer. gerendájára felakasztotta magát s mire szomszédjai — Josvai Sándor és Tanka Mária — észrevették, már nem volt élet benne. Tetőtetté állapotban követte el. A szerencsétlen embert két kis gyermeke s felesége siratja.

Halálozás. Papp László újvidéki mérnök hosszas szenvedés után múlt hó 28-án 52 éves korában meghalt. Temetése vasárnap délután ment végbe nagy részvét mellett. — A megboldogultban lapunk egy régi, szorgalmas munkatársát veszítette el.

Kezdődik a vadászat. Lassanként lekerül a szegről a „Lancaster“, az akasztékos tarisznya, meg a többi vadász- felszerelés. A naftalinos szekrényből előszedik a zóldszegegyűs aganessgombos lóden ruhákat, hogy kiszellőztessék, mert immár elkövetkezett a vadászat ideje. A fiatal vizslákat most vezetik be a fürjzéssel a nemes sport körüli szolgálat teljesítésének ismereteibe s közbe-közbe le is puffantanak egy-egy pity-palattyot, meg egy csalafintaskodó, harist a négy lábú „vadásztanonc“ végtelen nagy öröme és buzdítására. A zombékos berek fiatal rucáit is most szedik fegyveresőre. Az öreg gácsér most tanítja a fiatalokat repülni; most legkönnyebb őket ledurrantani s most legizletesebb a husuk is. A kezdő settereknek igen jó iskola atokos réce vadászata. Augusztus első napjától kezdve már szabad a vadászat a fogolyra, fácskakasra s augusztus 15-én tul már a tapsifüleseket is veszedelem fenyegeti. Az igazi vadász azonban augusztusban még nem ló nyulat, mert még mindig nagy számmal vannak fias anyák; legfőlebb egy-egy bolondos süldőt göbésölnek fültövön, hogy mutatoba vihessék haza.

Kérelem. A Schweidel szoborbizottság befejezni kívánja a működését s hogy végleg elszámolhasson, felkérem mindazokat, akiknek a leleplezési ünnepélyből vagy egyéb alkalmatosságból kifolyólag bármilyen követeleésük van a bizottságon, 1905. évi szeptember hó 1-5-ö napjáig annál is inkább érvényesítsék azt, mert később csak nehézséggel vagy a bizottság feloszlása után sehogy se volnának azok érvényesíthetők. Felkérem azokat is, akik a szoborbizottság irányában tartozásban vannak az Emléklapok előrusításából, gyűjtésből vagy egyéb alkalmatosságból, hogy a mondott határidőig kötelezettségüknek tegyének eleget. — Az elnökség.

Pályázat ösztöndíjra. Zombor város közönsége, mint a Gyalokay Rozália alapítvány kezelője részéről az említett alapítványnál évi 900 koronával javadalmazandó 1905. évi szeptember hó 1-étől kezdődőleg egy ösztöndíjas állásra pályázat nyitattik, az ösztöndíj elnyeréséért zombori illetőségű r. kath. vallású, szegénysorsu és jó elemetelű tanulók folyamodhatnak. Ezen kellekekkel egyaránt bíró több pályázó közül annak van előnye, aki magasabb osztályba jár. Felhivatnak tehát a pályázni szándékozók, miszerint keresztlevél, itteni illetőségű s a vagyoni viszonyt igazoló hatósági bizonylat, egészségi állapotát igazoló orvosi bizonyítvány és a letelt tanévről szóló tanodai bizonyítvánnyal felszerelt folyamodványukat f. évi augusztus 15-ig a városi tanácshoz nyújtsák be.

Mérgezés. Régi igazság, hogy mindazt, a mi ártalmas lehet a gyermekeknek, úgy el kell tenni, hogy az kezük ügyébe ne juthasson. Számtalan példa van arra, hogy nemcsak gyermekek, de sokszor felnőttek is a széjjel hagyott üvegből, edényből egész jóhiszeműleg mérget ittak. Így járt Bezzeg János óbecsei lakosnak két éves kis György fiacskája is, aki valahonnan kézre kerítette a maróhagot tartalmazó üveget és abból ivott. A víz helyett megivott lúg iszonyú égetésére a fiúcska sírni, jajgatni kezdett s mikor a szülők megtudták a baj okát, rögtön orvosért futottak. Az orvos állenszert adott és bár a gyermek szája, gyomra nagyon össze van marva a lúgtól, talán meg lesz menthető.

Hamis huszkoronások. Mintegy két hét óta Szabadka város piacain és magánosoknál is több kitűnően utánzott huszkoronás hamisítvány került forgalomba. A hamisítványokon alaposan szembeutnő eltérések találhatók tüzetesebb vizsgálat után: különösen a női fej körül és az impregnálásoknál, továbbá az ékezeteknél feltűnő az eltérés. A rendőrség erőteljes nyomozást indított meg, mindazonáltal eddig meg nem kerítette elő a terjesztőket.

Népünnepély és hangverseny.

A zentai önkéntes tűzoltótestület Szent-István napján, augusztus hó 20-án délután a népkertben népünnepélyt rendez, melynek tiszta jövedelme új szerelvények beszerzésére fog szolgálni. Ugyancsak e célra a zentai egyetemi hallgatók, aznap este táncmulatsággal egybekötött hangversenyt rendeznek, melynek műsora összeállításával most foglalkozik a rendezőség.

Halálos csolnakázás. Popovits György törökbecsei adótiszt vasárnap délután csolnakázás közben a Tiszába fulladt. Popovits Terzin Dusan irnokkal együtt megfürdött, majd csolnakba ültek s mivel mindketten előzőleg ittak és mámorosak voltak, a csolnak minduntalan veszedelmes ringatózásba jött. Egyszerre Popovits kabátja kiesett a csolnakból, mire az adótiszt utána kapott, kibukott és nyomtalanul eltűnt a vízben. Holttestét estefelé fogták ki. Popovits neje nagybetegen fekszik s még nemi is sejtí a szerencsétlenséget.

Mulatság. Moholon jól sikerült mulatságot rendezett múlt hó 22-én szombaton este a moholi tanulóifjúság a Tisza-kertben. A mulatságnak szép est kedvezvén, a táncolni vágyó leányok nagy számban jelentek meg. A tiszta jövedelem — szegény gyermekek felruházására fordított.

Tűz. Csantavéren a múlt héten a község szélén cséplés közben két nagy asztag buza kigyulladt. A lokomobil sikerült megmenteni, a cséplő azonban a gabonával együtt oda égett. A tűz keletkezését eddig nem tudták megállapítani. A kár néhány ezer forinttra tehető.

A vonat kerekai alatt. Csütörtökön délután Jánoshalma és Mélykut között a nyílt pályán keresztülment a vonat két fiatal parasztleányon. Az egyik rögtön meghalt, a másik pedig halálos sérülést szenvedett.

Halálos végű szerencsétlenség. Kihut István 42 éves temerini földmives és anyja a 68 éves Kihut Pálné Kókai Panna gabonát vittek péntek reggel az újvidéki piacra. Keresztülhajtván Tiszaistvánfalván a község alatti hidra ért a kocsi, melynek egy deszkája valószínűleg a nagy tehertől leszakadt, mitől a lovak megvadulva a kocsi a hid mellett álló körakásnak ragadtak, úgy hogy az felfordult és a bennülők kiestek, még pedig Kihut Pálné oly szerencsétlenül, hogy nyomban szörnyet halt. Kihut István is súlyos sérüléseket szenvedett.

A műveltség becses lexikonjává teszi, a kétezer címszóból álló tárgymutató, az Endrei Zalán-féle Világtörténelmet, melynek első kötetéhez a tárgymutatót az e heti füzettel szétküldték. Ez a kimerítő tárgymutató alkalmassá teszi a hatalmas kötetet arra, hogy ha bármely név, város, uralkodó vagy vezető-főnév felől akarunk az ó-kori keleti népek korából felvilágosítást, ismertetést, akkor megkeressük a szót a gazdag tárgymutatóban, azután felkeressük az illető név mellett levő számokkal jelzett oldalt vagy oldalakat és elolvashatjuk az illető névre vonatkozó ismertetést. Ilyen kütűő tárgymutató a kötetet becses segéd- és kézi könyvvé teszi, melyben bármint, ami abba a korba tartozik, pár pillanat alatt megtalálhatunk. A munkából, mely ernyedetlenül halad kitűzött célja felé, mutatószámot ingyen és bérmentve küld a Világtörténelme kiadóhivatala, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

Mesterséges rádium. Nagyonfontosságot felfedezés híre érkezett, amely ha igaz, beláthatatlan vívmányokat jelent úgy a gyógytudományok, mint az ipar terén. Axmann dr. erfurti tanárnak állítólag sikerült egy oly vegyanyagot feltalálnia, illetve előállítania, amely a rádium hatásának kiteve felveszi annak minden tulajdonságát és hatóerejét és hosszú ideig meg is tartja. A készítményt „Axmann radiphor“-nak nevezi és azt állítja, hogy a gyógytudományokban a rádiumot tökéletesen pótolja, és a rádiummal szemben olyan olcsó, hogy alkalmazása nem kerül többé, mint bármely más gyógyszerkészítményé. A radiphor kisugárzása épen olyan korlátlan, mint a rádiumé.

HIRDETÉSEK.**Kiadó lakások.**

3 uri lakás **november hó 1-étől kiadó.** A lakások állanak: 2—2 utcai, 1—1 udvari és 1—1 előszobából, 1—1 konyha, 1—1 élőkamra, 2—2 padlás, 1—1 pince, 1—1 mosókonyha, 1—1 fűskamra és külön mindegyik lakáshoz husfűstölő, baromfi udvarból, továbbá 10 méter széles és 17 méter hosszú udvarból, mely konyhakerttől felhasználható. 3—3

Értekezni lehet: **Tomcsányi Aladár** főispáni irnokkal (lakik Vitéz-utca 132. sz. alatt) a délutáni órákban.

1478/1905. szám.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Dunabölkény község alulírott előjárósága részéről ezennel pályázat nyitattik a leköszönés folytán üresedésbe jött rendőrvetési állásra. Ezen állással a községi pénztárból havi utólagos részletekben fizetendő évi 800 korona fizetés van egybekötve. Ruházatról a rendőrvetési gondoskodik, a felszerelést a község adja.

Szabályszerűen felszerelt folyamodványok **1905. évi augusztus hó 15-éig** alulírott előjárósághoz nyújthatók be.

Dunabölkény, 1905. augusztus 1.
2—1 **Az előjáróság.**

Rohonczy Gida

gazdaságában eladó 120 darab 3 hónapos és 60 darab sertésvészen átment 7 hónapos **malac.**

Levélcim: **Rohonczy gazdaság Törökbecse.** 3—2

Pályázat tanítói állásra.

Militics községben lemondás folytán megüresedett római katolikus tanítói állásra pályázat hirdettetik. Ezen állás jövedelme: 1. a község pénztárból havonként előre fizetve 800 kor.; 2. törvényes ötödéves korpótlék; 3. 150 kor. lakáspénz, esetleg szabadlakás. Csak férfitanítók pályázhatnak. A kántori teendőikben jártasak előnyben részesülnek. Megkívántatik a magyar és német nyelvben való jártasság. A kellőleg felszerelt folyamodványok a militicsi róm. kath. iskolaszékre címezve **augusztus hó 15-ig** főtisztelendő Garay József esperes urhoz Doroszlóra küldendők.

Militicsen, 1905. július hó 23-án.
3—3 **A militicsi róm. kath. iskolaszék**

1380. szám.

kig. 1905.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrog vármegye Nádálja községében ujonnan rendszeresített községi kisdédovónői állás betöltése céljából pályázat hirdettetik és felhivatnak mindazon oklevéllel bíró kisdédovónők, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy kisdédovónői képesítői oklevél, születési, erkölcsi és illetőségi, valamint eddigi alkalmaztatásukat igazoló bizonyítványokkal felszerelt pályázati kérvényüket **1905. évi augusztus hó 20-ik napjáig** alulírt előjárósághoz adják be.

Az állás javadalmá előleges havi részletekben kiszolgáltatandó évi 600 korona készpénz fizetés és 200 korona lakbér; mely azonban ha a község kisdédovodát épít, természetbeni lakással fog helyettesíteni.

Szerb nyelv tudása feltétlenül megkívántatik.

Nádálján, 1905. évi július hó 27-én.
Kekezovich István, Rákits Milán,
jegyző. 2—1 bíró.

Egyéves önkénteseknek,

valamint **tűzoltóknak** egyenruhát teljes felszereléssel, továbbá mindennemű egyen- és polgári ruhát jutányosan készít, illetve szállít, valamint javításokat olcsón és pontosan elfogad

Knipl János,

6—1 polgári és egyenruha szabó
Zombor, bajai-utca a nagyszerbtemplom mellett.

Azonnal kiadó.

Két elegánsul berendezett szoba 1, esetleg 2 ur részére azonnal kiadó. — Bővebbet a kiadóhivatal. 6—5

Tanárok és orvosok kiválóképen a **világhírű**

Hercules-sört

ajánlják **álmatlanság** és **vérszegénység** ellen; mint táp-dús erősbitőt **tüdőbetegeknek** és **gyengélkedőknek.**

A **HERCULES-SÖR** egyedüli elárusító helye Zombor és környéke részére:

Weidinger S. és Zs. cég,
ZOMBOR. 10—1

Legjobb minőségű, tűzmentes agyagból készült

cserépkályhákból

nagy raktárt rendeztem be, melyben a legkényesebb igényeket is kielégítő, izléses **cserépkályhák** kaphatók minden színben (fehér, krém, lazac, borsózöld stb.).

Az általam szállított kályhák minőségeért és a színek tartósságaért teljes szavatosságot vállalok és bőséges raktáramat a n. é. közönség figyelmébe ajánlom.

A javításokért írásbeli jótállást vállalok.

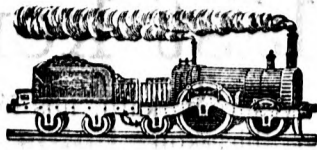
Simatics Mihály

agyagkályhakészítő

ZOMBOR, Szóntai-ut 213. és Géza-utca 267. szám (saját ház).

6—1

A magyar királyi államvasutak nyári menetrendje.

ÉRVÉNYES 1905. ÉVI MÁJUS HÓ 1-ÉTŐL.

Oda						Budapest—Zimony—Belgrád.						Vissza		
gyorsv.	szem. v.	szem. v.	szem. v.	gyorsv.	szem. v.	szem. v.	szem. v.	gyorsv.	szem. v.	tv. sz. sz.	gyorsv.			
7.00	7.15		1.55	3.20	10.10	ind.	BUDAPEST k. p. u.	érk.	5.45	9.50	1.00	6.55		10.00
10.15	12.37		6.15	6.36	4.22	érk.	SZABADKA	ind.	11.50	5.05	9.51	1.52		6.37
	1.26	4.15		6.48	5.32	ind.	SZABADKA	érk.	10.58	7.23	9.39	1.26	9.08	
	1.56	4.43		7.10	6.01		Csantavér		10.26	6.53		1.02	8.18	
	2.21	5.09		7.25	6.27		Bács-Topolya		10.02	6.31	9.07	12.41	7.31	
	2.47	5.36			7.05		Hegyes-Feketehegy		9.31	6.02		12.14		
	3.07	5.55		7.55	7.27		Verbász		9.06	5.37	8.39	11.57		
	3.28	6.17			7.46		O-Kér		8.41	5.13		11.39		
	3.45	6.34			8.13		Kiszács		8.21	4.54		11.21		
	4.06	6.55		8.37	8.34	érk.	UJVIDÉK	ind.	7.46	4.30	7.56	11.00		

Oda				Baja—Ujvidék				Vissza			
v. v.	v. v.	v. v.	sz. v.	sz. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.
	4.00	7.12	1.15	ind.	BAJA	érk.	9.15	3.23	6.50		
	4.11	7.22	1.25		Baja-szállás		9.08	3.15	6.42		
	4.25	7.35	1.38		Vaskut		8.53	2.59	6.26		
	4.51	8.00	2.01		Gara		8.32	2.37	6.00		
	5.09	8.17	2.16		Pigyica		8.17	2.17	5.35		
	5.37	8.45	2.39		Sztanisics		8.00	1.57	5.12		
	5.56	9.03	2.56		Gákova		7.36	1.28	4.40		
	6.15	9.22	3.14		Nenadics		7.15	1.08	4.16		
2.25	6.25	9.32	3.23	érk.	ZOMBOR (étk.)	ind.	7.05	12.57	4.05		
2.31	6.51		3.51	ind.	ZOMBOR (étk.)	érk.	6.20	11.20		7.00	
2.41	6.57		3.57		Zombor-vásártér		6.13	11.13		6.52	
2.50	7.07		4.07		Fernbach-szállás		6.04	11.04		6.41	
3.06	7.16		4.16		Zsarkovác		5.56	10.56		6.32	
3.06	7.30		4.30		O-Sztapár		5.42	10.42		6.15	
3.35	7.49		4.49		Bresztovác		5.27	10.28		5.51	
4.05	8.10		5.12		Hódság		5.02	10.02		5.21	
4.46	8.35		5.37		Parabuty		4.43	9.45		4.43	
5.00	8.49		5.51		Paraga		4.22	9.25		4.10	
5.40	9.16		6.09	ind.	GAJDOBRA	érk.	4.04	9.09		3.26	
5.54	9.30		6.23		Bulkesz		3.50	8.55		3.11	
6.16	9.45		6.38		Petrovác-Glozsán		3.39	8.44		2.59	
6.50	10.10		7.03		Futtak		3.10	8.16		2.20	
7.13	10.31		7.25	érk.	UJVIDÉK	ind.	2.45	7.51		1.40	

Oda				Szabadka—Dálya				Vissza			
v. v.	sz. v.	gy. v.	sz. v.	sz. v.	gy. v.	sz. v.	gy. v.	sz. v.	gy. v.	sz. v.	v. v.
5.00	2.02	6.50	6.55	ind.	SZABADKA	érk.	6.50	9.41	12.59	10.35	
5.25	2.26		7.25		Tavankut		6.17		12.37	10.09	
5.45	2.46	7.19	7.53		Bajmok		5.53	9.11	12.20	9.51	
6.16	3.17	7.41	8.32		Nemes-Militics		5.02	8.46	11.44	9.10	
6.30	3.31	7.53	8.50	érk.	ZOMBOR	ind.	4.40	8.35	11.27	8.51	
7.28	4.00	8.13			Prigl.-Szent-Iván			8.14	10.55	8.14	
7.42	4.13	8.23			Szóna			8.04	10.37	7.53	
7.54	4.24	8.33		érk.	GOMBOS	ind.		7.55	10.25	7.40	
9.18	5.25	9.13		ind.	ERDŐD	érk.		7.20	9.17	6.08	
9.30	5.37	9.23		érk.	DÁLYA	ind.		7.09	9.05	5.50	

Oda				Szabadka—Ó-Becse				Vissza			
v. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	gy. v.	sz. v.	gy. v.	sz. v.	gy. v.	sz. v.	v. v.
	4.40	1.32		ind.	SZABADKA	érk.	8.34	5.25			
	5.08	2.00			Békova		8.07	4.58			
	6.19	3.21		érk.	ZENTA	ind.	6.40	3.40			
	7.47	5.27			Ada		5.26	2.19			
	8.10	5.42			Mohol		5.05	2.02			
	8.30	6.02			Bács-Petrovoszelló		4.39	1.37			
	8.56	6.28		érk.	ÓBECSE	ind.	4.10	1.10			

Oda				Szabadka—Baja				Vissza			
sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.
4.50	1.47	7.00		ind.	SZABADKA	érk.	9.29	12.48	10.28		
5.25	2.22	7.35			Csikéria		8.56	12.16	9.52		
6.03	2.54	8.07			Bács-Almás		8.34	11.55	9.22		
6.09	3.00	8.13			Almás		8.19	11.40	9.06		
6.33	3.26	8.42			Bikity-Bersód		7.54	11.15	8.38		
7.07	4.00	9.16		érk.	BAJA	ind.	7.17	10.40	7.47		

Oda				Ó-Becse—Ujvidék				Vissza			
sz. v.	v. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.
4.40	9.50	4.25		ind.	O-BECSE	érk.	6.55	12.43	7.44		
5.05	10.21	4.49			Bács-Földvár		6.33	12.16	7.22		
5.27	10.48	5.10			Csurogh		6.15	11.47	7.03		
5.49	11.22	5.32			Zsablya		5.50	11.13	6.37		
6.04	11.45	5.47			Gospodince		5.31	10.44	6.21		
6.30	12.24	6.11			Temerin		5.14	10.20	6.04		
6.39	12.36	6.20			Járok		4.58	9.50	5.46		
6.53	12.53	6.34		érk.	VASKAPU	ind.	4.43	9.31	5.31		
7.01	1.07	6.36		ind.	VASKAPU	érk.	4.42	9.24	5.23		
7.25	1.35	7.00		érk.	UJVIDÉK	ind.	4.17	8.55	5.00		

Oda				Szeged-Rókus—Zenta				Vissza			
sz. v.	v. v.	sz. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.
4.20	1.40			ind.	SZEGED-ROKUS	érk.	8.51	5.45			
4.43	2.04				Rószke		8.28	5.23			
5.02	2.22			érk.	HORGOS	ind.	8.07	5.05			
5.03	2.35			ind.	HORGOS	érk.	7.57	4.49			
5.21	2.58				Bács-Martonos		7.39	4.31			
5.44	3.24				O-Kanizsa		7.25	4.17			
6.04	3.54				Adorján		6.56	3.53			
6.29	4.19			érk.	ZENTA	ind.	6.30	3.28			

Oda				Ujvidék—Vaskapu—Titel				Vissza			
sz. v.	v. v.	sz. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.
6.37	5.10			ind.	UJVIDÉK	érk.	6.00	3.01			
7.00	5.38			érk.	VASKAPU	ind.	5.33	2.33			
7.05	5.50			ind.	VASKAPU	érk.	5.23	2.33			
7.31	6.24				Káty		5.06	2.15			
7.42	6.38				Tiszakálmánfalva		4.43	1.56			
7.57	7.00				Kovil-Szent-Iván		4.25	1.41			
8.11	7.18				Vilova—Gardinovec		4.04	1.26			
8.24	7.34				Lok		3.48	1.14			
8.37	7.50			érk.	TITEL	ind.	3.32	1.00			

Oda				Riskun-Halás—Bácsalmás—Rigyica				Vissza			
v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.
3.50	12.05	6.00		ind.	KIS-KUN-HALÁS	érk.	5.44	2.27	10.24		
4.03	12.18	6.13			Kopolya		5.32	2.14	10.11		
4.20	12.35	6.29			Fehértó		5.16	1.57	9.54		
4.37	12.51	6.45			Terézhalom		5.00	1.40	9.37		
4.58	1.33	7.03			Jankovác		4.48	1.27	9.24		
5.25	2.03	7.23			Mélykut		4.18	1.24	8.50		
5.48	2.26	7.44			Rudics		3.56	1.21	8.21		
6.16	3.00	7.52		érk.	BÁCSALMÁS	ind.	3.46	1.20	8.10		
6.36	3.20			ind.	Bácsalmás	érk.		11.21	7.40		
6.49	3.38				Madarász puszta			11.01	7.20		
6.57	3.48				Bácsmadaras			10.51	7.10		
7.17	4.11				Sanács puszta			10.34	6.53		
7.29	4.23				Katymár			10.21	6.40		
7.45	4.39			érk.	RIGYICA	ind.		9.58	6.14		

Bérbeadó üzlethelyiség.

A sziváci-ut 536. számú házamban egy **korcsma és üzlethelyiség, lakás** és egyéb mellék-helyiségekből álló helyiség, melyben jelenleg is egy igen jó forgalmu korcsma és vegyeskereskedés van, hason célra **f. évi november hó elsejétől** 3, esetleg több évre bérbeadandó.

Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos

Frieberth Mihály
férfiszabó.

6-5

Egy jó házból való **fiu tanoncul** felvétetik **Metz József** fűszer- és csemege-kereskedésében Zomborban.

3-2

Allást keres

egy 40 éves róm. kath. nős férfi mezei gazdasági birtokon **botos ispán** vagy **gazdának**, ki fiatal korától a gazdaság minden ágában jártas, sőt az állattenyésztésben is teljes jártassággal bír, magyar anyanyelvén kívül, melyet írásban is bír, beszél német és szerb nyelven. — Cim: **Halasy József Zombor**, Antal-utca 198. sz. 2-2

ELADÓ!

Egy igen jó karban levő

HAJTÓ KOCSI

jutányos áron eladó. 3-2

Bővebbet **Baumann Nándor** takarékpénztári pénztárnoknál vagy **Maison Józsefnél** a kir. kincstári ügyészségnél.

1905. El. 70. szám.

Árlejtési hirdetmény.

A hódási kir. járásbíróóság részére 711 ürköbméter és a járásbíróági fogház részére 1638 ürköbméter kemény tűzi hasábfu szükségeltetik, melynek felerésze folyó évi december hó végéig, másik felerésze pedig 1906. évi szeptember hó végéig szállítandó.

Az árlejtés, illetve ajánlati tárgyalás határnapjául **1905. évi augusztus hó 30. napjának délelőtti 9 órája** e bíróság vezetőjének hivatali helyiségébe kitűzetik, ezen időpontig az ajánlatok benyújtandók, mert utóajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Bánatpénz fejében 55 korona teendő le.

A feltételek a bíróság vezetőjénél naponta délelőtt 9—11 óráig megtekinthetők.

Hódás, 1905. évi július hó 25-én.

Szabó Imre,
kir. járásbíró.

Nagy arany érem.

Páris. 1904.

Érdem jeléül.

Páris. 1904.

Nagy arany érem.

Páris. 1904.

EHRlich NÁNDOR FIA

szőlőpermetező-gyártó, épület- és díszműbádogos.

20-17

Ajánlom kitűnő minőségű saját szerkezetű szőlőpermetezőimet, melyekből **14 év óta** körülbelül **20000** drb van forgalomban.

Nagy raktár

Kitűnő minőségű szőlőoltó gummiszalagokból és mindennemű permetező alkatrészekből.

Javítások a saison alatt gyorsan és pontosan eszközöltenek. * Régi permetezők becsereültenek. * Kölcsönképen használható szerkezetű permetezők kiadálnak.

Minden darabért

2 évi jótállás!!

Bajai-út 11.

ZOMBOR, Bajai-út 11.
BACSKA.

2 évi jótállás!!

Minden darabért

➔ ➔ ➔ **Viszontelárúsítóknak külön megegyezés.** ➔ ➔ ➔

Zombor, Bittermann Nándor és fia könyv- és könyvnyomtatásból.